Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: „Svoboda", 81-83 Grand St., Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740

РІК LXIII. Ч. 96. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК ВІВТОРОК, 22-го ТРАВНЯ 1956. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, MAY 22, 1956. No. 96. VOL. LXIII.

АРМІЯ І ЛЕТУНСТВО СУПЕРНИЧАТЬ У ПРОТИЛЕТУНСЬКИХ РАКЕТАХ

Вашингтон. — Високі старшини американського летунства піддали під сумнів таку велику вартість наземної протилетунської ракети „Ніке", як про неї існує загальне поняття, оперте об зізнання секретаря армії Брукера з 10 травня ц. р. і зізнання генерала Мікельзона, команданта наземної протилетунської оборони, з 15 січня ц. р. Летунські чинники закидають, що переведено замало проб із Ніке, що летунство відкинуло проєкт ракети Ніке в 1945 р. і від того часу не змінило свого погляду на неї, що є річчю сумнівною, чи дійсно Ніке може перехоплювати ворожі літаки на дуже великій висоті, поки вони скинуть свої бомби та що керовані стрільна можна скерувати поза засяг діяння ракет Ніке. Тому, що на продукцію ракет Ніке видано вже кількасот мільйонів долярів і що батерії цієї зброї окружають великі промислові центри в ЗДА для оборонних цілей, то ці закиди збоку летунських чинників можуть викликати поважні наслідки — коментують американські часописи. Зрештою, ці закиди є частиною суперницьких спорів, які йдуть між трьома родами американських збройних сил. Летунство підтримує власну антилетунську зброю, літак-ракету Матадор. Армія закидає летунству, що воно вмішується в компетенції наземного війська, яке займалося розвитком протилетунської зброї. Летунські чинники опорюють теж видатки на будову великих літаконосців, як занадто добру ціль для ворожих бомб і ракет під час війни, під час коли морська фльота завзято підтримує давній свій погляд про вирішну ролю морської фльоти і морського летунства, тісно зв'язаного з „плаваючими летовищами", якими є літаконосці. Ці суперечки, основані на взаємному суперництві у удосконалюванні зброї та в поглядах, яка стратегічна зброя найкраща і як відповідно до цього плянувати нову стратегію і тактику, виявились у зв'язку з останнім переслухуванням на Конгресовій військовій комісії та на бюджетовій Підкомісії для військових справ. Секретар оборони Вилсон заявив, що він подбає щоб такі суперечки не доходили до публічного відома. Це буде мабуть темою нарад спільного засідання шефів об'єднаного штабу збройних сил ЗДА. З Білого Дому відмовлено всякої заяви в цій справі.

Сенат прийняв законопроєкт про допомогу фармерам і про заснування земельного банку

Вашингтон. — Після завзятої дискусії і дебат Сенат прийняв з деякими поправками новий проєкт закону про допомогу фармерам і про заснування земельного банку, запроєктованого урядом президента Айзенгавера. Ухвалено, що закладовий капітал цього банку виноситиме 1,200,000,000 долярів. З Сенату цей законопроєкт переходить ще на обговорення до Палати Репрезентантів. В офіційних колах думають, що й там він буде прийнятий в редакції сприйнятливій для президента Айзенгавера і що після ухвалення Палатою Репрезентантів він буде негайно підписаний президентом Айзенгавером. Секретар департаменту сільського господарства Езра Тефт Бенсон не цілком задоволений із пороблених Сенатом поправок, але й він заявив своє впевнення, що в загальному нова редакція закону добра і що новий закон буде корисний для американських фармерів.

Кращі учні УМІ дали спільний концерт

Ню Йорк. — Минулої суботи, 19-го травня, визначніші учні Українського Музичного Інституту дали тут в залі Джуніор Гайскул спільний концерт, в майже виповненій залі. Імпрезу попередив коротким вступним словом директор УМІ, проф. Р. Савицький, даючи деякі пояснення до програми. Після того 16 найкращих учнів Інституту пописувались своїми вмілостями. В програмі було 16 точок фортепіяна, 2 скрипки і один сольоспів. Концерт пройшов з помітним успіхом, публіка щиро оплескувала молодих виконавців, а учні Інституту пердали своєму директорові, проф. Савицькому, китицю квітів.

Українка з Питсбурґу здобула перше місце в ортографії

Вашинґтон. — Минулої п'ятниці тут відбулося кінцеве змагання учнів середніх шкіл в ортографії (спеллінґ). Перше місце в цьому змаганні здобула Наталія Мелодія-Сашко, учениця восьмого ступня середньої школи з Питсбурґу. Разом із першим місцем вона здобула й 1,000 долярів нагороди, додаткових 100 долярів на кінцево-тижневі відвідини в Ню Йорку та ще відповідне відзначення. Минулої неділі її теж представлено на телевізійній програмі Сулівана. Наталія Мелодія є членом Українського Народного Союзу.

В АМЕРИЦІ

● **Пані Клейр Бут Лус,** американська амбасадорка до Італії, яка прибула до ЗДА з Риму, щоб відбути лікарську перевірку здоров'я, одержала від лікарів пораду припинити на протяг двох місяців свою дипломатичну діяльність.

● **Гю Ґейтскелл,** провідник британської партії праці, виступаючи на конвенції Спілки Інтернаціональні Робітники Жіночої Одягової Індустрії, яка відбувається в Атлантик Ситі, запропонував давати допомогу для відсталих країн тільки через Об'єднані Нації з Фонду, на який всі члени Об'єднаних Націй складали б один процент із свого національного прибутку. На думку Ґейтскелла, подавана таким шляхом допомога не в'язала б тих чи інших країн в їх зовнішній політиці.

● **В Арґентині** відновилися знову студентські протиурядові демонстрації, не зважаючи на те, що ген. Арамбуру на домагання протиклерикальних студентів, прийняв димісію дотеперішнього міністра виховання Стіліо Дель Оро Маіні й інспектора університету в Буенос Айре Люіса Ромеро і на їх місце призначив д-ра Карльоса Адроґе як міністра виховання і д-ра Себальйоса, як нового урядового інспектора згаданого університету. Рішенням ген. Арамбуру незадоволені всі — і клерикали й антиклерикали.

● **Президент Айзенгавер** іменував професійного дипломата Елліса О. Бріґґса, дотеперішнього амбасадора до Перу американським амбасадором до Бразилії. Амбасадором до Перу іменував Президент Теодора Ц. Ахіллеса.

● **В Райфорді,** Флорида, у стейтовій тюрмі збунтувалися в'язні, заявляючи, що їм остогидли страви з бобу. Вони відмовилися іти до праці, тероризуючи й інших в'язнів. Щоб зламати опір в'язнів, в'язнична сторожа почала стріляти і вбила одного в'язня і поранила 11. Після того провідники бунту піддалися.

НА „СОЮЗІВЦІ" ПОЧАЛИСЬ ЗВИЧАЙНІ РІЧНІ НАРАДИ ГОЛОВНОГО УРЯДУ УНС

ЗВІТИ, ЇХ ОБГОВОРЕННЯ ТА УХВАЛИ ДЛЯ ДОБРА ОРГАНІЗАЦІЇ І СПІЛЬНОТИ Є НА ПОРЯДКУ

Союзівка, Кергонксон, Н. Й. — У понеділок, 21-го травня, в приміщеннях цієї вакаційної оселі в Кетскильських горах, почались звичайні річні наради Головного Уряду Українського Народного Союзу, що триватимуть впродовж тижня. Наради відкрив гол. предс. УНС — п. Дмитро Галичин, вітаючи приявних, згадуючи тих, які відійшли та яких, на його заклик, вшановано вставанням з місць і мовчанкою, і вкінці подаючи порядок нарад. Уже в своєму вступному слові гол. предс. Д. Галичин звернув увагу на деякі актуальні проблеми, що будуть на порядку нарад, у першу чергу на деякі поважніші організаційні і фінансові успіхи в минулому році, ставлячи рівночасно дальший організаційний ріст УНСоюзу, оживлення праці у Відділах та посилену і краще зорганізовану культурну та загальногромадську активність як безпосередні завдання на найближчий час. На закінчення свого вступного слова п. Д. Галичин м. ін. згадав:

„Саме цього тижня, коли ми відбуваємо свої наради,— припадають 30-ті роковини трагічної смерти Головного Отамана Військ Української Народної Республіки та голови Директорії сл. п. Симона Петлюри, який здобув був волю Україні, а опісля віддав своє життя за неї. А в цьому році припадають великі, бо столітні, роковини народин, як і 40-літні роковини смерти найбільшого після Шевченка сина української землі, Івана Франка, який залишив нам заповіт, щоб „рівняти правді путі" навіть тоді, коли б ми не мали щастя діждатись тієї хвилини, щоб вернути у рідний Ханаан — Україну. Членство УНСоюзу повинно докласти всіх зусиль для гідного відзначення і вшанування всіх цих роковин..."

У нарадах беруть участь всі члени Головного Екзекутивного Комітету: гол. предс. Дмитро Галичин, заступники гол. предс. адв. Михайло Пізнак і Геновефа Жеребняк, гол. секретар Григорій Герман і гол. касир Роман Слободян; члени Головної Контрольної Комісії: д-р Володимир Галан (Филаделфія), інж. Степан Куропась (Шикаґо), Іван В. Іванчук (Дітройт), Петро Кучма (Ню Йорк) і інж. Володимир Коссар (Вінніпеґ, Канада); члени Головної Ради: Дмитро Шмаґала (Клівленд), Іван Кокольський (Вунсакет, Р. Ай.), адв. Анна Чопек (Бостон), Марія Демидчук (Ню Йорк), Андрій Джула (Питсбурґ), Тарас Шпікула (Шикаґо), д-р Ярослав Падох (Ню Джерзі), Василь Гуссар (Рачестер), Володимир Дідик (Дітройт), Микола Давискиба (Маттапан, Пасс.) та Олена Штогрин (Филаделфія) і редактор „Свободи" А. Драган. На порядку нарад є звіти всіх їх учасників, в першу чергу звіти Головного Екзекутивного Комітету, обговорення тих звітів та відповідні ухвали для добра організації і української спільноти в Америці та Канаді. — Звіти членів Головного Уряду та Редакції „Свободи" вже традиційно охоплюють цілість не тільки організаційних, але й загальногромадських справ і проблем. Теперішні наради попередила однотижнева контроля організаційного стану, фінансової господарки та загальної активности УНСоюзу. Контролю переводила в приміщеннях Головної Канцелярії УНСоюзу Головна Контрольна Комісія, яка на закінчення своєї праці відбула ще спільні наради з членами Головного Екзекутивного Комітету.

● **55 англійських парляментських послів** із соціялістичної Партії Праці оприлюднили спільну заяву захоплення з приводу совєтського оповіщення про редукцію армії на 1,200,000 вояків і, покликаючись на це, зажадали скасування в Англії загальної військової служби і запровадження служби добровільної. Але й самий англійський уряд приходить до переконання, що Англії потрібне військо, властиво, тільки для окупації колоній: Кипру, Маляйського півострова, Сінґапуру, Гонґ Конґа і для стаціонування в Західній Німеччині.

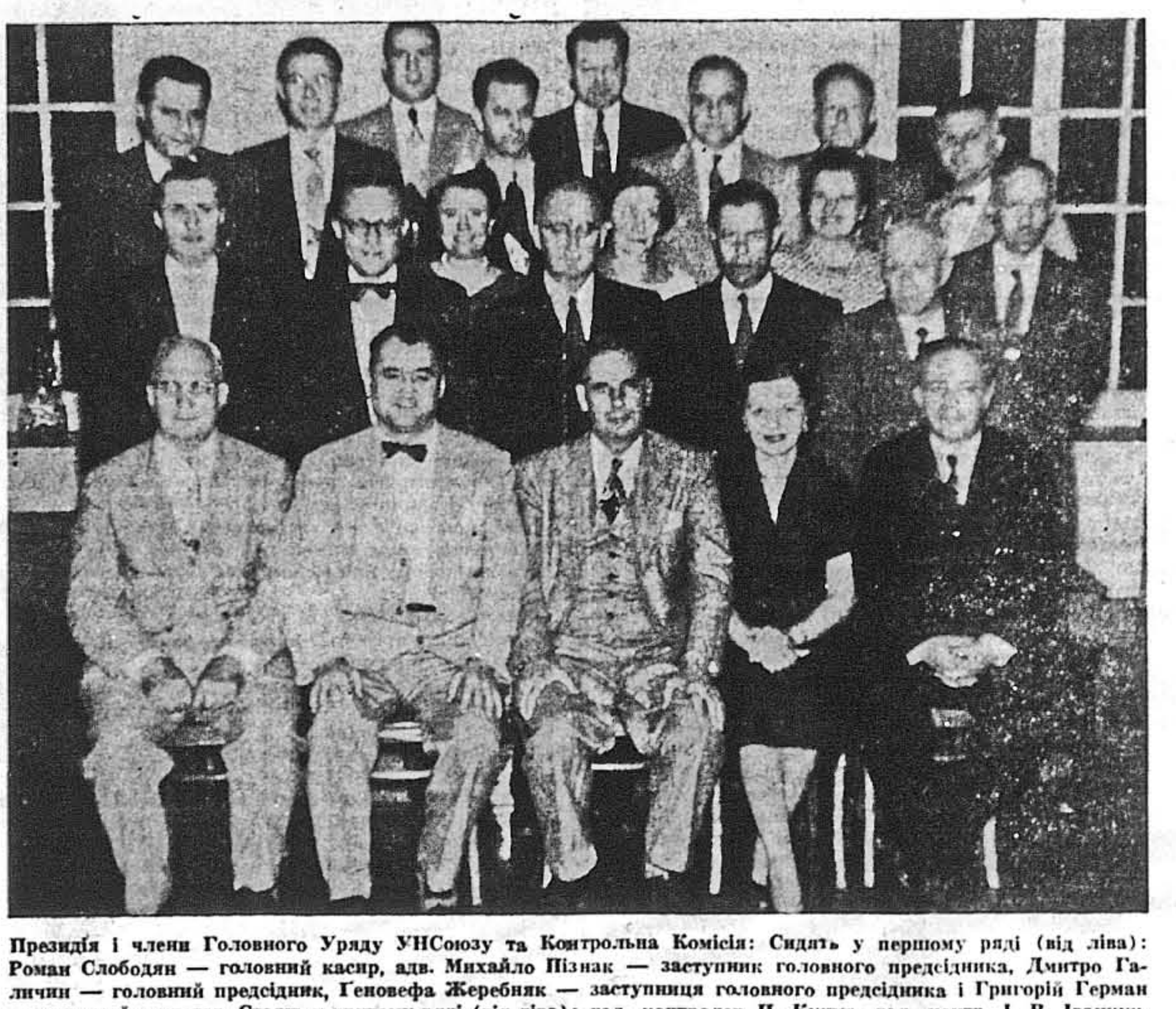
Повна невдача візити французького прем'єра у Москві

Москва. — В суботу 19 травня ц. р. закінчились 4-денні наради, ведені, з одного боку, між совєтськими диктаторами Булґаніним і Хрущовим та їх міністром закордонних справ Молотовим, з другого ж боку між французьким прем'єром Молле й міністром закордонних справ Піно. У комунікаті, який вийшов того дня за підписом Булґаніна і Молле, говориться вправді про „атмосферу приязни та сердечної щирости і взаємного розуміння", в якій велись ті наради, але водночас стверджується одверто невдачу щодо осягнення порозуміння в справах „европейської безпеки", під якою треба розуміти дві головні справи: з'єдинення Німеччини та західній бльок Організації Північно-Атлантійського пакту, який є для Москви червоною плахтою. З того комунікату — поза його загальними фразами про спільне прямування до миру, про бажання бачити забороненою ядрову зброю і про спільне становище, що всі розбіжності в міжнародних справах повинні вирішуватись мирними засобами — виходить ясно, що ні в одній конкретній справі не добуто повної згоди, бо навіть щодо способу уділювання допомоги відсталим країнам сказано там, що совєтський уряд „піддасть докладному розглядові" французький проєкт на скерування такої допомоги через Об'єднані Нації. Соціялістичним керівникам теперішнього уряду Франції не вдалося теж позискати підтримку збоку СССР для їх боротьби в Альжирі. В комунікаті говориться буквально, що „совєтські репрезентанти висловили надію, що французький уряд, діючи в ліберальному дусі, буде здібний знайти для цієї важливої проблеми належну розв'язку, яка взяла б під увагу духа нашого часу й інтереси народу". Офіційна візита французьких державних діячів тривала від 15 до 19 травня ц. р. Єдиним її „успіхом" було порозуміння про затіснення культурних взаємин та „краще зрозуміння взаємних поглядів".

„МОЙСЕЙ" ІВАНА ФРАНКА НА СЦЕНІ УКРАЇНСЬКОГО ТЕАТРУ В НЮ ЙОРКУ

Ню Йорк. — Український Театр в Америці під керівництвом Йосипа Гірняка вшанував в неділю 20 травня століття народин Івана Франка збірною рецитацією поеми „Мойсей" у високомистецькій сценічній формі. Вступне слово виголосив дир. Йосип Гірняк про значення поеми „Мойсей" і її безсмертну вартість однаково з погляду поетичної творчости І. Франка, як української національно-визвольної ідеї. Артист закінчив своє вступне слово прегарним віддеклямуванням Прологу до „Мойсея". Виконавці були поділені на сцені на три групи: середню частину зайняли в двох рядах 6 пань і 5 панів, що рецитували всі частини „Мойсея", за винятком партій самого Мойсея, Азазеля і Єгови. Цими виконавцями, що їх зазначено на програмі, як „Голос поета", були пані Г. Дерлиця, В. Калин, О. Кириченко, Л. Крушельницька, І. Куліш і Л. Малинович та панове Я. Галайда, М. Дячишин, В. Змій, І. Шуган і М. Яблонський. Ліворуч сцени Йосип Гірняк відтворював з поеми слова самого Мийсея, а О. Добровольська Азазеля. З-поза сцени виступав В. Змій, як Єгова. Праворуч сцени зайняв невеличкий 10-особовий хор у складі пань: О. Бучовська, О. Колодій, Н. Пашківська і Г. Придаткевич та панове І. Замятий, О. Марак, В. Реннер, І. Рибальченко, І. Соневицький і С. Шпєх. Мистецьке оформлення слова — О. Добровольської. Вокальну ілюстрацію скомпонував Микола Фоменко. Музичним керівником був Л. Крушельницький, а озвученням і світлом керував В. Змій. Публіка, яка майже вщерть виповнила велику залю Фешен Інституту в Ню Йорку, захоплена і зворушена стежила за мистецькою рецитацією поеми та нагородила довгими оплесками всіх артистів, співаків і виконавців, які вклали в це діло величезну працю та захоплення, зокрема Й. Гірняка, О. Добровольську й композитора М. Фоменка.

ГОЛОВНИЙ УРЯД УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ

Президія і члени Головного Уряду УНСоюзу та Контрольна Комісія: Сидять у першому ряді (від ліва): Роман Слободян — головний касир, адв. Михайло Пізнак — заступник головного предсідника, Дмитро Галичин — головний предсідник, Ґеновефа Жеребняк — заступниця головного предсідника і Григорій Герман — головний секретар. Стоять у другому ряді (від ліва): гол. контролер П. Кучма, гол. контр. І. В. Іванчук, гол. радна Анна Чопик, гол. контр. д-р Вол. Ґалан, гол. радна Олена Штогрин, гол. контр. інж. Ст. Куропась, гол. радна Марія Демидчук, гол. контр. інж. Вол. Коссар, редактор „Свободи" А. Драган. Третій ряд (зліва): гол. радний Т. Шпікула, гол. радний Вол. Дідик, гол. радний Ів. Кокольський, гол. радний д-р Я. Падох, гол. радний Вас. Гуссар, гол. радний Д. Шмаґала, гол. радний М. Давискиба і гол. радн. А. Джула.

ВІДБУВСЯ ПЕРШИЙ ВИБУХ ВОДНЕВОЇ БОМБИ СКИНЕНОЇ З ЛІТАКА

З покладу корабля „ЮСС МТ. МекКінлі" біля Бікіні. — В понеділок дня 21 травня о год. 5,51 ранку (за нюйоркським часом в неділю дня 20 травня о год. 1,51 по полудні) відбулася успішна спроба з водневою бомбою, скиненою із літака. Бомбу скинено з бомбардувальника Б-52 з висоти 8 миль і вона вибухла із силою 10,000,000 ТНТ за всякою правдоподібністю на висоті 2 миль над островом Наму. Негайно після розриву бомби створилася вогнева куля проміру яких чотири милі, частинно прикрита хмарою. Світло з цієї кулі перевищувало в п'ятсот разів силу сонця і навіть на відстані 40 миль від місця вибуху це світло тяжко було сприймати голим оком. На протязі однієї секунди куля видовжилася у велетенський стовп вогню, що врізувався своїм вершком високо у небо. Після 20 секунд вогняний стовп зник понад хмари і потому навколо і понад місцем вибуху поширилося велетенське клубовище диму. Ця хмара диму досягла висоти 25 миль угору і поширилася на простір яких 100 миль. Фахова оцінка цієї першої спроби з водневою бомбою залишається покищо військовим секретом. На думку обсерваторів, приведена до вибуху над островом Наму бомба була не тільки пешою водневою бомбою, скиненою з повітря і розірваною в повітрі, але теж і взагалі першою справжньою американською водневою бомбою, побудованою на цілком інших принципах, як всі дотеперішні проєкти водневих бомб. Ці нові принципи термоядерної фузії (злиття), розвинені в лябораторіях Комісії Атомової Енергії, дозволяють на продукцію не тільки великих водневих бомб але також і на продукцію „мініятурних" водневих бомб, якими можна заряджувати ракети і які можна скидати з літаків. Спробу з такою мініятюрною бомбою переведено дня 5 травня ц. р. Спроба з водневою бомбою, скиненою на острів Наму, є третьою з черги американською спробою з водневими бомбами в загальному числі понад 65 спроб з атомовими бомбами. За посередніми інформаціями, одержаними Комісією Атомової Енергії, в Совєтському Союзі відбулося досі дві спроби з водневою бомбою, одна з яких була правдоподібно скиненою з повітря. Всіх відомих совєтських спроб з атомовими бомбами було 14.

Нема мови про розв'язання НАТО — сказано Хрущову

Москва. — Говориться про скріплення, а не про ліквідування Організації Північно-атлянтійського пакту (НАТО) — заявив американський амбасадор у Москві Чарлз Болен Нікіті Хрущову під час парадного пращального прийняття у честь французького прем'єра Молле і міністра закордонних справ Піно в суботу 19-го травня. Хрущов почав розмову з Боленом (який говорить плавно по-російськи), кинувши заввагу, що на останньому з'їзді 15 міністрів закордонних справ у Парижі буцім-то „виринула справ ліквідування НАТО". „Ні — відповів з усмішкою Болен — такої проблеми там не було". „А я вам кажу, що говорено про ліквідування НАТО", вперто твердив Хрущов. „Ні, не було такого. Ви мусите прийняти НАТО, як існуючий факт в міжнародному житті. Виринула справа про скріплення, а не розв'язання НАТО" — заявив Болен. Тоді Хрущов підніс чарку і сказав: „Випиймо на розв'язання військових союзів". Болен з гумором запитав, чи Хрущов рахує ті союзи за англійською чи російською абеткою, себто Варшавський бльок чи НАТО („в" в латиниці йде, як відомо, на самому кінці абетки) Хрущов подумав і вирішив „випити" за „мир". Хрущов, іронізують закордонні кореспонденти, як завжди так і цим разом говорив так крикливо, що ту розмову чути було довкола.

У Кореї опозиційний політик вибраний віце-президентом

Сеуль. — Після остаточних підсумків голосування з минулого вівтірка 15 травня ц. р. виявилося, що віце-президентом Корейської Республіки (Південної Кореї) вибраний д-р Джан М. Чанґ, колишній прем'єр і колишній амбасадор Кореї в З'єдинених Державах, член опозиційної до президента Рі Демократичної партії. Президентом знову вибраний 82-літній Синґман Рі, лідер Ліберальної партії. Д-р Чанґ дістав 4,012,654 голоси проти кандидата Ліберальної партії, підтримуваного Синґманом Рі, Лі Кі Роонґа, який дістав тільки 3,805,502 голоси. Голова Демократичної партії, дуже грізний суперник Синґмана Рі, як кандидат на президента, помер за десять днів перед виборами.

В СВІТІ

● **Американський амбасадор** у Франції Доґлес Діллон, у своїй промові в Американському Клюбі в Женеві пояснив останню совєтську обіцянку демобілізувати понад мільйон вояків виключно бажанням уникнути міжнародної контролі над станом своїх збройних сил. Він заявив, що навіть зредуковані совєтські збройні сили збережуть „повну здібність" у кожній хвилині несподівано заатакувати західній світ.

● **Єгипетський диктатор** Ґамаль Абдель Нассер дні з половиною години конферував з совєтським амбасадором у Каїрі Кісельовим у зв'язку з визнанням комуністичного Китаю збоку Єгипту. Для наради у справі американсько-єгипетських взаємин, він викликав із Вашинґтону єгипетського амбасадора д-ра Ахмеда Гуссейна. Єгипетські правителі, які щораз виразніше стають знаряддям комуністичної політики, сердиться, що ЗДА не поспішають з фінансуванням будови велетенської греблі над Нілем. Не виключене, що СССР „вскочить" у це підприємство з своїми грішми, щоб здобути собі ще твердіший ґрунт в Єгипті.

● **Американський амбасадор** з Праги Алексіс Джонсон і комуно-китайський амбасадор з Варшави Ванґ Пінґ-нан відбули в Женеві у минулий четвер 47-ме засідання, починаючи від 1-го серпня мин. року: американці домагаються, щоб уряд червоного Китаю випустив усіх громадян ЗДА (їх є на офіційному списку ще 13) і і відмовився від стосування сили для осягнення політичних цілей (у справі Формози!) а комуно-китайці вимагають скликання американсько-китайської конференції „на міністерському рівні".

● **В Польщі,** — як однозгідно твердять закордонні кореспонденти — стало „легше жити": послабшав партійно-поліційний нагляд, зменшились денунціяції та кари і зросла цивільна відвага людей. У публічних бібліотеках, читальнях і деяких варшавських каварнях люди не бояться читати нечисленні не-комуністичні англійські і французькі газети; американських ще не спроваджують. Припинилась груба газетна лайка на адресу Америки і почали свобідніше писати про аномалії власного публічного життя.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.
Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.
За кожну зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.
Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3. N. J.

ДЛЯ ДОБРА НАРОДУ

У понеділок, 21-го травня, почалися звичайні річні наради Головного Уряду Українського Народного Союзу. Цього року, як і попереднього, вони відбуваються в приміщеннях „Союзівки", вакаційної оселі УНСоюзу в Кетскильських горах, що своїм передсезоновим спокоєм та своєю атмосферою „шматка України на вільній американській землі" ідеально для таких цілей надається.

Річні наради Головного Уряду УНС, що тривають, звичайно, впродовж тижня, не повинні б бути вже новиною, як нею не можуть бути, наприклад, щорічні сесії Конгресу ЗДА. УНСоюз існує бо вже 63-ій рік, і такі наради відбуваються кожного року в чотирирічних проміжках конвенційних років. А все ж таки ці щорічні звичайні наради не є звичайними подіями, і вони приковують загальну увагу нашої суспільности своїм характером, шириною і важливістю обговорюваних та вирішуваних справ. Для загальної інформації до речі буде бодай коротко з'ясувати цей характер і ці проблеми.

Головний Уряд УНСоюзу є в нашій американсько-українській спільноті, без сумніву, найбільш рішальним органом, поза загальними конвенціями цієї організації, які відбуваються щочотири роки. Цю рішальність легко збагнути, коли зважити, що цей орган, Головний Уряд УНС, репрезентує і є виразником понад 71 тисячі членів, що закумулював в цій організації понад 18 мільйонів долярів готівкового майна, не кажучи вже про грубі мільйони майна і вартостей, що є власністю Відділів. У такій ситуації не робиться жадних карколомних експериментів і не говориться пустих фраз, бо кожне слово і кожне рішення зв'язані з величезною відповідальністю за долю і УНСоюзу і всієї нашої спільноти. Ця велика відповідальність і повна свідомість рішальної ролі УНСоюзу в житті й розвитку всієї нашої спільноти на цьому континенті, як і поважний вплив та значення УНСоюзу для того, що ми загально окреслюємо „українською справою", характеризують щорічні наради Головного Уряду.

Це проявляється і в ширині і у важливості обговорюваних та вирішуваних справ. Очевидно, що на першому місці стоять — сказати б — стислі справи самої організації: рух членства і господарка майном. Але й ці проблеми розглядається та обговорюється на тлі всієї нашої спільноти, під кутом того, що поставлено в заголовку цього коментаря: добра народу.

На порядку річних нарад Головного Уряду УНС, після їх відкриття, стоять в першу чергу звіти, бо їх обговорення, себто перевірка виконаної праці та зв'язані з цим пляни дальшої акції, є базою нарад. У цих звітах та в їх обговоренні вже традиційно звертається увагу виключно на справи та їх — як кажуть — світла і тіні, без найменших проявів типових для більшости нарад особистих моментів. Тим то, можливо, для деякої частини наших громадян звіти членів Головного Уряду УНС „не є цікаві", бо в них немає нічого такого сенсаційного, як цього хотіла б людська вдача. Але чи може бути щось більшою сенсацією в українській дійсності, як ці багатоциферні числа, якими висловлюється рух членів чи майно УНС із виразною тенденцією дальшого росту?

У програму нарад входить також і загальногромадська плятформа УНСоюзу, зв'язана, звичайно, із звітом Редакції „Свободи", органу УНС. При цій нагоді розглядається і весь комплекс нашої зовнішньої та внутрішньої проблематики і визначається нову або продовжується дотеперішню „лінію" діяння. При цьому, учасники нарад беруть до уваги не тільки свої власні погляди та переконання, але в першу чергу настрої і побажання найширшого загалу членства. Отже, знову та сама засада: воля і добро народу — насамперед.

Як це виходить уже із вступних завваг гол. предс. УНС п. Д. Галичина при відкритті нарад, між загальногромадськими проблемами, що їх обговорюватиметься на нарадах, будуть дві найголовніші справи: пожвавлення активности місцевих Відділів УНС, а тим самим пожвавлення активности наших громад, і відновлення, реорганізація та активізація Культурної Комісії при Головному Уряді УНС, що відіграла величезну ролю в минулому і що може перебрати й виконати не менш важливі для всієї нашої спільноти та її розвитку завдання в майбутньому.

Наради, як згадано, триватимуть тиждень, а їх кінцевим акордом буде, знову „як звичайно", ухвала нових тисяч долярів пожертв на народні, харитативні і культурні цілі. І це саме можна вважати не так за характеристику, як радше за символ відношення УНСоюзу до всієї нашої спільноти, її інтересів і розвитку. Бо все, що УНСоюз робить і плянує робити, має одну кінцеву мету: добро його членів, добро народу!

М. Ку-ренко

СИМОН ПЕТЛЮРА

(До 30-их роковин смерти)

Хоч уся маса українських переселенців за океан після другої світової війни і носить назву „еміґрація", проте окремі її групи аж надто різняться своєю політичною і психологічною суттю. Одну з цих груп популярно називають „стара" еміґрація, хоч в Америці є ще старіша. Ця назва для військової еміґрації УНР є до певної міри деградуюча, але, як слушно казав американський генерал МекАртур, „старі вояки не вмирають, а відходять". І тому ніхто із тих старих ветеранів — сотників, хорунжих та козаків — не ображається, що вони нарешті стали лише „старими еміґрантами" та й більше нічим... Одначе, дуже важливою для всієї української еміґрації є наступна історична довідка:

„Старі еміґранти" не еміґрували з України у 1920 році, а відступали з упертими й жорстокими боями, як реґулярна й одчайдушно-героїчна Армія УНР під проводом Симона Петлюри. На тодішній тимчасовій польсько-українській границі ця армія передала полякам ще гарячі кулемети, з яких 10-20 хвилин перед тим обстрілювала безчисленні маси большевицької кінноти.

З сьогоднішньої перспективи то був відступ на нові позиції, а у 1920 році казали — на тимчасовий відпочинок. І то були не слова, а велика дійсність і чин, на ім'я якому Базар.

На Батьківщині лишилися великі групи українців, яких большевики називали „внутрішньою еміґрацією", бо вони жили „на рідній, не своїй землі" і не приймали большевизму ані в московській, ані в „зукраїнізованій" формі різних національ-комуністів. З рядів цієї „внутрішньої еміґрації", за большевицькими даними, лише на Вінничині розстріляно у 1920 і 1922 році коло 1500 „петлюрівських сотників".

Для свідомої й антибольшевицької України ім'я С. Петлюри було маяком надії. „Ще за границею є Петлюра..." — думала не одна тисяча українців над Дніпром після 1920 року, як переповідають тепер ті, що жили там аж до 1943 року. „А як Петлюру вбили..." — і професор Х. Р., „новий еміґрант", безнадійно махнув рукою, розповідаючи про свої переживання у Харкові в 1926 році. То був великий удар по українських визвольних силах, то була величезна втрата. Ворог знав, за ким слідкував і в кого ціляв.

Не на українських землях, а знову таки на еміґрації постав культ пам'яти Петлюри. У 1926 році на українських жалобних зібраннях у Варшаві, Каліші, Празі, Подєбрадах, Парижі й по інших містах Франції не по одному твердому вояцькому обличчі покотилась гаряча сльоза... Вся тодішна українська еміґрація відчула і зрозуміла, кого втратила. Чільний діяч у Празі Микита Шаповал, політичний противник С. Петлюри, дав глибоку оцінку Його діяльности і закликав політичні українські табори до єдности. Також і гетьман П. Скоропадський висловив свою пошану до пам'яти С. Петлюри.

Так було 30 років тому. Ці роки, що своїм значенням дорівнюють соткам років, не віддалили від сучасности С. Петлюру, а наблизили до неї. Його думки, слова й чин актуальні сьогодні не лише для українців, а й для вільного світу, що тремтить перед червоною Москвою, озброєною атомовими бомбами. Справдилися передбачення Головного Отамана, який ще у 1919 році писав французьким політикам, що большевизм — світова небезпека. Тоді ж Українська Армія, виснажена й без одягу, стримувала червоні орди від прориву на Угорщину, на з'єднання з Беля Куном. Це ж С. Петлюра боронив Европу і світ від світової небезпеки... Це ж він твердо вірив в ідеали західньої демократії та в силу Америки, коли у 1917 році був проти миру з німцями.

Про всі ці речі вільний світ, зокрема американський політичний світ, знає дуже мало, чи майже й нічого...

Постать С. Петлюри і його боротьба пов'язує нас із сучасним вільним світом більше, ніж у трагічних 1919 і 1920-их роках.

І знову історія покладає на українську еміґрацію завдання: довести і оформити цей зв'язок, спопуляризувати ім'я С. Петлюри серед вільного політичного світу.

Серед еміґраційного політичного розбиття й апатії приходять на думку слова нашого великого лірика О. Олеся, написані ще перед першою світовою війною:

Не ніч-страховище лякає,
А з чим зустрінеш
[світлий день?
В порожніх душах в нас
[нема
Ні слів, ні квітів, ні пісець...

І сьогодні над нашою Батьківщиною ніч деспотизму ще темніша, ніж була за царя, але всі віримо і знаємо, що залізна завіса як не впаде, то перержавіє, і світлий день прийде на нашу батьківщину і мусимо вже тепер повторювати болюче Олесеве питання: А з чим зустрінем той світлий день ми, українська еміґрація? Що виплекаємо і збережемо на чужині, як скарб для Батьківщини? Партійно-групові свари, чи велику традицію геройської збройної боротьби і самопосвяти, яку започаткував та ідеологом якої був Симон Петлюра від 1917 року?

Якщо українська еміґрація хоче виконати хоч невеличку частину завдань, покладених на неї історією, то мусить усвідомити, що вона є продовженням і поповненням Української Армії під проводом С. Петлюри, яка перейшла на нові позиції і з новою зброєю — зброєю слова продовжує боротьбу, що її започаткував у 1917 році С. Петлюра. І що вона, українська політична еміґрація, має у своїй душі і слова і пісні про великий чин простої лагідної людини, яка у сірій солдатській шинелі йшла 21 січня 1918 р. в атаку на мури арсеналу, а на Софійській площі у Києві, перед військом, київська проста жінка впала перед нею на коліна і, цілуючи полу шинелі, промовила: „Ти спас Київ і всю Україну!"... То прозріла Україна устами простої киянки цілувала свого найкращого сина... Цьогорічні наші академії пам'яти Симона Петлюри нехай будуть не жалобними поминками, а бадьорою маніфестацією нашої єдности, нашого бойового духа — духа Симона Петлюри.

Велика Американська Республіка радо вітає усіх борців за свободу. Статуя Свободи у нюйоркській пристані підносить назустріч їм свій смолоскип. І тому у Ню Йорку є пам'ятники і Ґарібальді і Кошутові, а у Вест Пойнті — Костюшкові; у нюйоркських парках знайдемо пам'ятники й іншим чужинцям. Споруджено їх коштом американських італійців, угорців, поляків...

Чимало українська громада в Америці мусить подумати у 30-ті роковини смерти найбільшого свого земляка XX сторіччя — великого воїна-лицаря, борця за свободу України і світу, про спорудження йому пам'ятника у Ню Йорку, у метрополії світу й осідку найбільшої місцевої української громади. Маємо тут і видатних українських скульпторів і зібрати гроші не є великою проблемою, але цього всього ще мало. Ще потрібна духова єдність розпорошеної української еміґрації, щоб нею довести також американському політичному й культурному світові про значення та ролю Симона Петлюри в українській новітній історії та в історії боротьби вільного світу проти світової загрози — большевизму.

БЮРО ПРОТОКОЛУ

Коли якась родина сподівається гостей, вона відповідно приготовляється до їх зустрічі, і, коли вже гості прибувають, переводить певну процедуру: частує їх, старається, щоб все відбулося якнайкраще, керуючись при цьому товариською етикетою та тактовністю. Велику увагу звертається при цьому на те, щоб оминути всякої образи, викликати у гостей миле враження і залишити у них приємні спомини.

Це відноситься, так би мовити, до пересічних осіб. Але коли йде про поведінку, плянування зустрічі й процедуру прийняття дипломатів, то це справа багато складніша. Хоч у культурних країнах кожний дипломат знає правила поведінки й зустрічі чужинецьких достойників, час від часу він мусить консультуватися у фахівців цієї справи. Мимоволі насувається думка про чисельні відвідини совєтських вельмож, Булґаніна й Хрущова, не тільки в азійських але також і в европейських країнах. Треба лише уявити собі, який „тренінг" ці „колективні" диктатори мусіли пройти, збираючись на відвідини в Англії. Загально вважається, що цим тренінґом керували бувші англійські дипломати, а тепер зрадники — Бурджес і Меклін.

Щоб познайомити читачів з плянуванням і процедурою зустрічей чужинецьких достойників американським Державним Департаментом варто зреферувати деякі цікаві факти за авторами Річардом і Гледис Гаркнися з „Ридерс Дайджесту".

Коли вже громадянська війна в ЗДА кінчилася, до головної кватири ген. Джорджа Вашинґтона з прапором перемир'я прибув посланець британського генерала Гова з листом, адресованим до „містера Вашинґтона". Вашинґтон, глянувши на коверту й не розпечатуючи її, сказав дослівно таке: „Це заадресовано до містера Вашинґтона, фармера з Вірджінії. Я знаю його добре. Я передам йому це після закінчення війни. Перекажіть своєму командирові, що бій буде негайно відновлений". Така поведінка мала свою ціль. Незабаром прибув другий лист від ген. Гова, адресований до „Його Екцеленції, генерала Вашинґтона". З цього видно, якої нетактовности допустився був англійський генерал.

При Державному Департаменті існує спеціяльне бюро яке називається „Бюро Протоколу". Складається воно з 24-ох осіб, які спеціялізуються у всяких зустрічах і церемоніях. Це — експерти-фахівці на чолі з Джаном Сімонсом. Вони мусять знати, яке вино люблять той чи інший достойник, які циґари курять Йошіда або Черчил, які рукавички одягати мусять американські дами на офіційних прийняттях і чи повинні вони їх скидати під час зустрічі з англійською королевою.

Зустріч чужинецьких гостей і всі інші формальності докладно обдумується та обчислюється за кілька місяців наперед. Бюро Протоколу видає інструкції зустрічаючим у формі діяграми, де зазначено місце кожної особи. Інструкція звучить більш-менш так: Коли літак знизиться, віце-президент, пані Ніксон, державний секретар і пані Доллес підійдуть до східців літака і стануть на віддалі десяти стіп, дальші члени зустрічаючої групи стануть за ними, щоб дати вільне місце фотографам.

Літаки з закордонними достойниками приземлюються звичайно о год. 4-ій по обіді, або в саме полудне. Двадцять хвилин триває зустріч на летовищі, тобто інспекція почесної сторожі, салют і т. д. Точно о год. 4.30 або 12.30, якраз в той час, коли державні урядовці виходять на обід або йдуть додому, вулицею Конститюшен евню, у супроводі поліції, проїжджають гості. Їх присутність на вулицях викликає спонтанну маніфестацію в їх честь. При вході до залі, де відбувається обід, кожний запрошений виказується перед секретною поліцією спеціяльною карткою, на якій з лівого боку стоїть секретна буква, що її значення відоме тільки поліції. Ця літера змінюється для кожної оказії, щоб картку з попереднього разу не могли використати різні аґенти і навіть атентатчики.

За столом гості сидять по лівій стороні Президента або правій, залежно від функцій і, сказати б, історичних заслуг їхніх урядів.

Жінка гостя-достойника завжди сидить з правого боку Президента, чи, у відсутності президента — віце-президента. Сеньйора де Кастілльо Армас, дружина ґватемальського президента, може ще й досі дивується, як це сталося, що теми, на які говорив з нею віце-президент Ніксон, збігалися з її зацікавленням. Але віце-президент вже був попереджений, що вона любить музику танга, але не любить танцювати і т. д.

Це все — робота Бюра Протоколу. Історія цього бюра починається, мабуть, з 1927 р., коли жінка бельгійського амбасадора, побачивши, що поруч з нею сидить німецький амбасадор, заявила, що „не буде сидіти біля варвара". Обслуга відразу ж позмінювала місця, і негайно після цього епізоду Державний Департамент призначив „директора церемонії Білого Дому", який дав початок Бюрові Протоколу.

Не зважаючи на докладно обдумані пляни та інструкції, виникає іноді неприємна ситуація, як це трапилось, наприклад, під час приготування до полювання в Єлловставн Парку. Гостям і персоналові, які супроводжали японського принца на чолі з одним „ковбоєм", сказали, щоб вони титулували його тільки „Ваша Королівська Величність". На превелике здивування самого Сімонса, „ковбой" звернувся до принца зі словами: „Окей, Джуньйор, лет'с ґет ґоінґ". Друга неприємна ситуація виникла тоді, коли пакістанський амбасадор Мохаммед Алі взяв із собою до ЗДА другу жінку. Це все в порядку в межах мусульманського закону, але як їх розмістити за обідом? Проблема була розв'язана самим амбасадором в той спосіб, що одну жінку він вислав до Вашинґтону, а другу взяв до Ню Йорку, де репрезентував свою країну в ОН.

Що, наприклад, робити, коли балакучий „сейлсмен" продасть якомусь закордонному достойникові дві пари окулярів від сонця, в рямцях зі штучного золота за 400 долярів, які фактично, коштують не більше як 40 долярів? Тут знову біль голови для членів Бюра Протоколу: вони знайшли того хитрого купця, забрали від нього 360 дол., а 40 дол. залишили за окуляри.

Дипломат, який вважає, що він покривджений або зіґнорований у розташуванні місць, має два вибори: залишає місце на знак протесту й виходить, або ставить тарілку догори дном і відмовляється їсти. Але до цього вони вдаються дуже рідко.

Про важливість Бюра Протоколу англійський амбасатор сказав: „Поки Бог дає нам змогу входити в двері, чи виходити з них по черзі, доти мусить існувати якесь правило, яке вказує, хто має йти перший". А державний секретар Доллес висловився так: „Роки тяжкої праці можуть піти намарне через необережність в наших міжнародних правилах поведінки".

Вол. Колюбінський

М. Дудра

СОВЄТСЬКА НАУКА В НОВОМУ СВІТЛІ

Між різними змінами, які зайшли в Совєтському Союзі від „детронізації" Сталіна на недавньому з'їзді комуністичної партії, приходить врешті переоцінка совєтської науки. Донедавна не було кращої науки над совєтську. У цій „передовій" країні, де все було найкраще, не могла відставати і наука. Та тепер, виглядає, ситуація змінилась. Виступи Хрущова і Булґаніна на згаданому з'їзді були звернені, між іншим, і проти совєтських науковців. На цю тему написав статтю у „Волл Стріт Джорнал" (24. 4. 1956) проф. Алберт Перри, який очолює відділ російських студій в Колґейт Університеті. Численні цитати з промов Хрущова і Булґаніна, які знаходимо в цій статті, вказують, що сучасні совєтські вельможі невдоволені з осягів їхньої науки і, між іншим, рекомендують своїм науковцям вчитись від... американців.

Ще перед з'їздом комуністичної партії проф. Аржаніков радив совєтській науці в „Ізвєстіях" іти слідами американців. На його думку, американські промисловці роблять доцільно, коли не тільки удержують дослідні лябораторії у своїх власних підприємствах, але й щедро фінансують лябораторії та дослідні інститути в рямцях високих шкіл. Саме в цих останніх американці мають великі осяги в різних ділянках науки. Висновок з цього простий: Совєти мусять робити те саме, розбудовуючи дослідні інститути при високих школах. Річ в тому, що в Совєтах тільки деякі дослідні інститути існують при університетах та інших високошкільних інституціях. Багато інститутів є складовою частиною Академії Наук, але величезна більшість інститутів знаходиться в безпосередньому завідуванні поодиноких державних підприємств.

Саме ці останні інститути попали тепер під критичний обстріл. Хрущов і Булґанін скаржилися на партійному з'їзді, що в деяких важливих ділянках совєтські науковці не додержують кроку своїм закордонним, зокрема американським, колеґам, і що вони мусять увійти в ближчий контакт з передовими чужинецькими науковцями.

У чому ж полягають недомагання совєтської науки? Хрущов скаржиться, що совєтські науковці часто „студіюють проблеми, які не мають більшого практичного значення". Немає теж достатньої координації та співпраці між поодинокими інститутами, що веде до „марнотратного дублювання зусиль". Осідки багатьох інститутів віддалені від їхніх властивих „господарських і природних" сфер діяння (напр., океанографічні інститути в Москві тощо). Згідно з статистикою Булґаніна, більше як третина інститутів, удержуваних індустрією, та дві третини інститутів, які належать до Академії Наук, знаходяться або в самій Москві і Ленінграді, або на близькій віддалі.

Корективи недостач випливають уже з самої критики. Абстрагуючи від наслідування американців, інститути мусять бути перенесені на периферії, у їх природну сферу діяння. „Дослідні інститути мусять бути очищені від науковців, які не дали практично вартісних результатів". Періодичні конкурси і взагалі зміни в системі добору дослідчого персоналу повинні запевнити інститутам кращі кадри наукових співробітників. Ізоляція поодиноких ділянок дослідної праці повинна бути скасована. Секретність, хоч в загальному потрібна для безпеки країни, не сміє гальмувати поступу науки. Поодинокі дослідні інституції „мусять обмінюватися думками, досвідом та здобутками".

Ось так виглядає совєтська наука в новому дзеркалі, згідно з критикою совєтського політичного проводу.

НА БОРИСПОЛЬСЬКИХ ШЛЯХАХ...

Кореспондент „Радянської України" з м. Борисполю (Київська область) пише до редакції:

„Цьогорічна весна знову нагадала бориспольцям про шляхи. В цю пору року жвавішає транспортовий рух, везуть посівні матеріяли, але бориспільські шляхи даються взнаки. Найгірші під'їзди до складів Заготзерна. Там — вибої і невилазне багно. Про цю дорогу вже багато років точаться розмови, бо на ній завжди затримується рух. Щоб її впорядкувати, потрібно сотень зо дві возів щебню, колгоспи дали 6 людей, але... команди нікому подати. В непроїзному стані і шляхи до сіл Сеньківка, Горобіївка, Дударків. В самому районовому центрі Бориспoлі на таких головних вулицях, як Ватутіна, Шевченка, Котляревського, Гоголя, Вокзальна та ін. — ні возом не проїдеш, ні пішки не пройдеш. До „райвиконкому щодня заходять мешканці Борисполю і просять керівників упорядкувати вулиці, але результатів не видно..."

ЧАПКА

Хвиля котиться до мене,
Срібна хвиля в берег б'є.
Море темне і зелене
Серце радує моє.

Скільки ласки, скільки сили
В неосяжній глибині!
Я дивлюся в очі милі,
Що всміхаються мені.

Ми над морем загубились,
Як зоря вогнем цвіла,
Ми на чайку задивились,
Що в блакиті пропливла.

Біла чайка плаче, гине
В тужній, хмарній далині.
Я поїду і покину
Серце в синій глибині.

Лиш згадаю руки білі,
В тузі схилене чоло,
Як твої слова несмілі
Море шумом залило.

Хай слова ті невідомі, —
Ти ж, мов іскра золота,
Це тебе у тиші й громі
Я шукав усі літа.

Це за нами чайка плаче
Над простором голубим.
Я поїду й не побачу
Рук над берегом крутим...

ТЕРЕНЬ МАСЕНКО

Симон Петлюра

І. ФРАНКО — „ПОЕТ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЧЕСТИ*

(1)

Поетична творчість, як і взагалі вся літературна й громадсько-наукова діяльність Івана Франка — привабливий для дослідника матеріял. Франковий хист — всегранний. Літературна діяльність і продуктивність, ще не скінчені, величезні.

Це ускладнює роботу дослідника і утруднить майбутнього біографа, бо кожна з ділянок літературної чи наукової діяльности вимагатиме спеціяльного висвітлення і досконалого ознайомлення з відповідними галузями науки і літератури. Проте, цим не вичерпуються трудноці дослідження Франкової літературної спадщини та з'ясування його заслуг перед відродженою Україною. Франко, як письменник і діяч, неспокійний, рвучкий, не позбавлений гострих ухилів і різкости в наслідок свого пристрасного темпераменту. Ці риси виявляються не тільки в виборі тем та в способі трактування їх, але й у загальному тоні й формі літературного письма, що в нього воно здебільшого яскраве, рельєфне, позбавлене шаблону, завжди пристрасне, так, що завжди притягає до себе увагу, навіть тоді, коли рішуче не згоден з автором.

Франко пройшов довгий шлях праці, боротьби й літературного подвижництва. Багато де в чому цей шлях відхилявся від загальноприйнятого в рідному його суспільстві, часто круто звертав від протоптаних давно вже „стежок", відкидаючи ці останні і протиставляючи їм „нову" і „велику дорогу", що по ній до ясної і високої мети повинні прямувати і окрема людина і весь народ. Умови особистого Франкового життя, а ще більше умови національно-громадського розвитку українського суспільства склались так, що Франко не тільки проголошує „нові шляхи", а й дійсно стає „каменярем"-чорноробом, що „п'ядь за п'ядою" відвойовує доступ до „великої дороги" і перемагає безліч перешкод до неї.

Звичайний трагізм, що переслідує провісників „нових слів", новаторів думки і діла, які не скоро чують відгуки на свій заклик, — не минув і Франка: тільки зрідка, кволий відгомін викликали його „слова", ще рідше за цим відгомоном ішли діла, і на його бадьорий заклик до світла-боротьби відповідало все те саме старе, мов задубіле, мовчання, все та сама німотна покірність — ця ганьба і прокляття в житті українського народу протягом останнього сторіччя. І коли гіркість невдоволення, досади, образи, часами гніву за рідний народ, що не доріс до співця, могла отруїти поетову свідомість, то та чорна, виснажлива праця, за яку змушений був узятися Франко, щоб творити культурну й громадську міць рідного народу, і яка декого відстрашувала, бо була нова й смілива і, здавалось, небезпечна, ще збільшувала трагізм переживань поета-діяча. У Франковій поезії можна відчути скорботу співця і „пророка" і спостерегти сліди ран від протиріч життя, і загального, і національно-українського та від його хаосу й безладдя.

Але разом з тим ми зустрінемось тут з гордістю творця, що затаює горе і ховає ті особисті страждання, що їх гірку чашу він мусить випити, бо її підносить йому його ж рідний народ.

Ми побачимо, який скупий поет на признання про те, що він переживає, коли його таємні і дорогою ціною вистраждані заклики умирають, не долітаючи до слуху тих, до кого вони спрямовані, і яке глибоке горе гнітить його душу, коли він не бачить ані слідів, ані розуміння своєї праці.

Франкова поезія, крім своїх художніх вартостей, правда, не завжди однакових, цінна ще тому, що в ній надзвичайно правдиво і глибоко відбивається психологія діяльного українця, що зрозумів те лихе становище, в якому опинився рідний народ, що щільно підійшов до хиб свого національного характеру, до червоточин національної волі. Ось чому знати цю поезію це наблизитись до пізнання самих себе. Полюбити творчість цього поета це знайти в ньому джерело не тільки естетичної насолоди, але й запас вражень, що організують психіку українця й оздоровлюють волю його, таку пом'яту віковічними злигоднями історичними.

Франкова любов до свого народу ніколи не була сліпа. Всі його книжки, збірки віршів, пристрасні публіцистичні статті говорять і переконують, що в цьому почутті часами чути щирі елементи ненависти і обурення, докору і плямування. Він таврує, бичує і ганьбить те, що викликає гнів і обурення, що знеславлює його рідний народ. Тому, коли хто любить Франкову поезію, той не зажмурює очей на хиби і від'ємні риси народнього життя, а, навпаки, здобуває цінну „протиотруту" від національної зарозумілости.

---

* Стаття друкована вперше в журналі „Украинская Жизнь" № 5, 1913 р., ст. 26-40 та № 6, ст. 76-89. Перекладена з російської мови І. Борисовою і передрукована в Збірнику „Симон Петлюра" (Статті, листи, документи), що його видає, заходом Центрального Комітету Вшанування Пам'яти Симона Петлюри в Америці, Українська Вільна Академія Наук у ЗДА.

Микола Новак, Л. А., Каліф.

ШЛЯХ НАШОГО АРТИСТА ДО ГОЛЛІВУДУ

Подаю на цьому місці спогади покійної Анни Мазуркевич (вбогої нашої селянки), яка відійшла із цього світу 21 березня 1956 р., записані мною з її уст 1947 р. Передаю їх так точно, як Покійна говорила мені про своє життя, про свого сина на шляху до Голлівуду. Ось послухаймо:

„Та це було ось так, чусте: ми обоє зо старим, коли пібрались, то не було в нас мастку. Працювали на лані в пана, в селі Купчинці, Західня Україна. Чомусь було так, що у нашому селі тоді не було мені пари. Майже усі українські хлопці мали якісь мастки по родичах, а я була бідна — „як та билинка в полі", — як то кажуть наші люди. Отже я вийшла заміж за польського хлопця, такого бідного, як і сама була.

Три тижні заки Михась народився, мій чоловік рішився виїхати в Америку. Я не перечила йому, бо в Краю була нужда — думала, що як поїде в Америку, то колись і мене візьме з дитиною, буде нам краще жити на цьому світі. Та не було грошей на дорогу, треба було позичити у мого вітчима. Так і зробили ми, позичили 150 долярів і чоловік виїхав до ЗДА. Та не так легко було в тих роках в Америці заробити на такий довг. Рік минув, а ми не сплатили довгу вітчимові. Вітчим почав дорікати мамі, що його гроші пропали, мама плачуть, а я нічого не знаю, бо мама не говорили мені про той клопіт у хаті. Аж одного разу моя сестра, що жила з ними, сказала мені, що мама плаче, бо вітчим дорікає їй за ті гроші.

Ой, падоньку, що я зроблю, — дитина маленька, заробити нема де, немає як, бо те, що зароблю в пана на лані, то вистачить сяк-так прожити з дитиною. Аж тут чую, дівчата з нашого села збираються їхати до Прус на роботу — кажуть, що там добре платять. Поїхала б і я, щоб бодай той довг вітчимові сплатити, але як? Як поїхати, коли дитині тільки рочок минув? Гризуся, чусте! Почала я говорити в селі, що хотіла б поїхати до Прус на роботу, але не маю з ким дитини лишити. Довідалась про це одна наша бездітна родина — гарна пара молодих людей. Прийшли до мене і кажуть: дай нам Маріяна, ми його виховаємо, ми багаті люди — ми приймемо його за свого. Кажу я до них: Ой ні, не можу цього зробити. Прошу вас, — це моє щастя, я не можу віддати вам його на все! Прошу вас, заопікуйтеся ним, поки я повернусь з Прус. Там я зароблю грошей, віддам довг вітчимові, вам заплачу за опіку над дитиною і свою дитинку знову притулю до себе... Кажучи це, розплакалась я так сильно, що й вони обоє стали плакати. А коли вихлипались з плачу ми всі троє, стали вони мене успокоювати, почали розважати, потішати, що вони зроблять так, як я собі бажаю.

Боже мій, я щаслива — подумала я — вони заопікуються моєю дитинкою... Вони стануть рідними мені до смерти... Боже мій, — мій Маріян народився в „чіпчику", — подумала я. Моя рідна мама не могла заопікуватися моєю дитинкою, бо вітчим не хотів — боялась, щоб ще й за це не дорікав їй.

Відірвала я Маріяна від своїх грудей, передала його тим добрим людям, а сама з розбитим серцем виїхала до Прус на роботу.

І хоч у Прусах я також на лані працювала, то вже принаймні мала надію, що скоро щось зароблю, бо незле платили там.

За пару місяців дістала я листа від мами, що вітчим змінився і хотів би, щоб я написала до тих людей, щоб вони передали мою дитину до мами. Та я не могла зробити цього, бо мала жаль, що вітчим аж по пару місяцях згодився прийняти дитину, а ті добрі люди відразу прийняли з великою втіхою. Отже я рішила не передавати дитини. Та в селі різні люди робили своє — пішла погана слава про вітчима, що не хотів прийняти дитини жінчиної дочки: почали люди судити, обмовляти і т. д., старому прикро стало і він рішився піти просити тих людей, щоб дали йому мою дитину, а ті сказали, що ніяк не віддадуть дитини, аж поки я з Прус не вернуся. Погана слава пішла про вітчима... про цілу мою родину. Аж одного разу мій брат рішився на такий рятунок. Одного разу сів на коня і поїхав до тих людей. Вліз через вікно до хати, коли ті люди спали, взяв Маріяна з ліжка на руки і тихенько дверима вийшов на подвір'я, залишивши в хаті карточку, на якій було написано, що він забрав Маріяна, бо в дома нема спокою, — що всі плачуть за Маріяном. І хоч аж таке сталося, то ті люди не гнівалися на мою родину за це, бо розуміли трагедію бідної родини. Майже щодругий день ті люди приходили бавитись з Маріяном до нашої хати.

За дев'ять місяців я вернулась з Прус, заробила собі гарні центи, бо там добре платили. Віддала вітчимові 150 долярів довгу і мала на дорогу до Америки. А тому, що не мала дуже потішних листів від чоловіка про зарібки в Америці, то рішила виїхати до Америки сама без дитини. Сказала мамі, що заберу Маріяна до Америки тоді, як тільки зможу наладнати своє життя в Америці, щоб і дитину спровадити.

(Продовження буде)

Наукова конференція НТШ в Ню Йорку

Дня 28 квітня 1956 відбулася в домі НТШ в Ню Йорку третя Наукова Конференція Математично - природописно - лікарської Секції Наукового Товариства ім. Шевченка. Конференцію відкрив Директор Секції проф. дипл. інж. Микола Зайцев, вітаючи гостей і згадуючи померлого недавно дійсного члена Секції проф. д-ра Володимира Городецького. В програму Конференції входило 14 доповідей, зголошених дійсними і звичайними членами НТШ.

Першою була доповідь д-ра Осипа Андрушкова, секретаря Секції і професора математики в Сетон Гол Університеті (Савт Орендж, ЗДА). Тема доповіді: „Про одну методу вичислювання означених інтеґралів". Доповідач представив спосіб обчислювання деяких тригонометричних інтеґралів, що вимагають розвинення на безконечні ряди, без уживання безконечних рядів. В дискусії інж. д-р Василь Захарків видвигнув цікаву проблему застосування цієї методи до експоненціонально-триґонометричних функцій.

Як другий виступив з доповіддю п. н. „Дослідна праця й завдання хеміка у фармацевтичному промислі" проф. д-р Євген Вертипорох, заступник Директора Секції, науковий працівник медичної дослідної лябораторії Університету в Торонто (Канада). Він з'ясував проблеми, зв'язані з фармацевтичною індустрією та технікою фармацевтичних виробів. В дискусії забрав слово проф. Зайцев, директор Секції, що з черги виголосив доповідь, яка також заторкувала проблеми хемії в індустріяльному застосуванні. Професор Зайцев, науковий працівник фірми Векер і Ко. (Нюарк, ЗДА) у доповіді „Нові шляхи в індустріяльному застосуванні гетероґенної каталізи", підійшов до проблеми каталізи з наукової й індустріяльно-торговельної точки погляду. Доповідач спеціяльно торкнувся пристосування шляхетних металів як каталізаторів в багатьох галузях модерної хемічної індустрії, зокрема нафтової, пластичних мас, органічної синтези та очищення ґазів. Ці каталізатори значно переважають щодо чистоти одержаних продуктів, активности та селективности процесів вживані дотепер нешляхетні металі та їх сполуки. В дискусії взяли участь пп. Вертипорох і Смакула.

Проф. д-р Сергій Крашенінніков, дійсний член Секції, науковий працівник в департаменті зоології Пенсилвенського Університету (Филаделфія, ЗДА) представив свої найновіші „Спостереження над морфологією та діленням Балянтідіюм Колі та Балянтідіюм з морської свинки". Свою доповідь ілюстрував дуже цікавими мікрофотограмами. Інтересну доповідь, ілюстровану на зміну дуже старанно вирисованими таблицями, виголосив у знаменитій нарративній формі проф. д-р Юрій Мачук, дійсний член Секції, інструктор фізики в Пенсилвенському Університеті (Филаделфія, ЗДА). Тема доповіді: „Електропровідність транзісторних речовин". На прикладі металю ґерманіюм впровадив доповідач авдиторію в поняття „дирків", фізичного аналоґон до аніонів в ґазах. Живу виміну думок викликали такі поняття, як час життя „дирок", коефіцієнт „ґамма", що представляє відношення струму „дирок" до струму імпульсів і також дискусійний ще „ексцітон". Голос в дискусії забирали пп. Зайцев, Смакула, Калина, Андрушків, Крашенінніков, Єфремов, докидаючи свої завваги до цих нових досягнень в ділянці вивчення будови матерії.

З черги проф. д-р Олександер Архимович, дійсний член Секції, президент Українського Технічного Інституту в Ню Йорку (Ню Йорк, ЗДА) прочитав роботу неприсутнього д-ра Івана Чинченка, дійсного члена Секції, професора біології в Ґеннон Університеті (Ірі, ЗДА) п. з. „Клімат південно - східньої України". В дискусії забирали слово пп. Єфремов і Архимович. За неприсутністю також доц. д-ра Петра Зеленого, дійсного члена Секції, директора дослідної станції тваринництва в Поппель (Бельгія) відчитав його доповідь „А. П. Ф., вітамін Б-12 і антибіотика та їх значення в кормілі с. - г. тварин" — проф. М. Зайцев. Ця робота піддає аналізі проблему стосування антибіотиків та вітамін у годівлі тварин. В дискусії виступали проф. Зайцев і Єфремов. Проф. Крашенінніков представив близькі його фахові дві роботи неприсутніх дійсних членів Секції проф. Тео. Великохатька з Сао Павльо (Бразилія) та д-ра Павла Шумовського, професора ветеринарії в Алфорт (Франція). Заголовки робіт звучали: „Короп у Бразилії" та „Залежність біологічної вартости сперми від процентового відношення електрофоретних протеїнів в спермаплязмі". В дискусії забирали голос пп. Зофійовська, Архимович, Крашенінніков. Дуже споріднена темою до доповіді проф. Мачука була доповідь д-ра Олександра Смакулі, дійсного члена Секції, професора фізики в Технологічному Інституті стейту Массачусетс (Бостон, ЗДА) п. н. „Дефекти густоти в монокришталях". Свою доповідь доповідач ілюстрував показами штучних кришталів, виплеканих у лябораторіях Інституту. В дискусії забирали слово пп. Зайцев, Андрушків, Мачук, Захарків. Висліди своїх кількарічних дослідів, що їх перевела проф. Любов Зофійовська, дійсний член Секції в лябораторіях департаменту ботаніки Пенсилвенського Університету (Филаделфія, ЗДА), представила вона в доповіді з ділянки цитології п. н.: „Ріст та реґенерація протоплязми". Доповідь була ілюстрована мікрофотознімками, передаваними на екран з допомогою епідіяскопу. Президії УВАН-у в Ню Йорку належиться подяка за випозичення епідіяскопу. На підставі цих дослідів доповідачка дійшла до висновку, що протоплязма може реґенеруватися біз присутности ядра, і — що більше — що ця безядрова протоплязма є далеко більше відпорна на фізичні чинники, ніж протоплязма з ядром. В дискусії забирали слово пп. Крашенінніков і Зайцев.

Д-р Роман Осінчук, дійсний член Секції, представив у знаменитій формі роботу неприсутнього д-ра Романа Лисяка, звичайного члена НТШ, наукового працівника в медичному каледжі університету стейту Ню Йорк (Нюарк, Н. Дж.). У своїй роботі „Поліморфна ексудативна еритема" автор представив способи лікування цієї хвороби при помочі збільшених давок вітаміни Д. В дискусії забирали слово пп. Зайцев і Осінчук. Працю проф. Павла Шурежка дійсного члена Секції, професора Технічного Університету в Сідней (Австралія) на тему „Нова метода розв'язки айґен - вартостей" зреферував ядерно д-р Василь Захарків, звичайний член НТШ, інженер-консультант фірми Істерн Рісерч Груп (Ню Йорк, ЗДА). В дискусії забирали слово пп. Андрушків і Захарків. Кінцеву доповідь виголосив з питомим собі темпераментом проф. д-р Микола Єфремов, дійсний член Секції (Ню Йорк, ЗДА). В праці „Ідеальні системи в хемії" доповідач подав новий, інтересний і сміливий погляд на періодичний уклад хемічних первнів. Не маса (матерія), а форма геометрична (радіюс аніонів) є тим, що характеризує періодичний уклад первнів. На цій підставі він впровадив нове поняття „чисел метричних", що в різних комбінаціях доводять до різних висновків, дотично значення даного первня у структурі вселенної. Між іншим ці теоретичні калькуляції довели до концепції (20 літ тому) „антиводня", який тепер можна зідентифікувати з нововідкритими (два роки тому) неґативним протоном. Ця цікава і смілива, нео-питаґорейська, що до свого філософічного підходу, гіпотеза, викликала дуже жваву дискусію, не зважаючи на пізню пору, при чому темпераментна атмосфера доповіді уділилася декому з дискутантів. Не пересуджуючи дальшої майбутности цієї гіпотези - теорії, дискутанти ствердили, що рахунки, наведені автором, згоджуються в багатьох місцях з експериментальними вислідами. Є одначе певні відхилення, а особливо мало можна на цій підставі сказати про ізотопи. На думку доповідача, це одначе є та підстава, на якій можна будувати. В дискусії забирали слово пп.: Смакула, Андрушків, Крашенінніков, Мачук, Зайцев та інші.

На цьому проф. М. Зайцев закрив Конференцію, подякувавши присутнім за активну й терпеливу участь. Присутніх було чверть сотки осіб, спеціялістів різних фахів, переважно дійсних і звичайних членів НТШ. Між тими, що відвідали Конференцію згалати треба представника далекої Каліфорнії д-ра Володимира Тимошенка, професора Університету в Стенфорд. Конференція ще раз доказала, що Математично - природописно - лікарська Секція НТШ незле дотримує кроку іншим того роду американським установам.

Назовні, одначе, найважливішим виявом наукової діяльности даної установи є і будуть все її наукові публікації. З огляду на платності, які Товариство має під цю пору у зв'язку із сплатою заборговань, посталих в наслідок купна і перебудови власного дому, є малі вигляди на скору появу друком вислідів цієї Конференції. Розуміється, що не один з доповідачів має змогу опублікувати в американських фахових часописах, але тоді ці публікації перестають буди документацією наукового стажу Секції НТШ. Тому краще було б, якщо б могло їх видати НТШ. Тут багато могли б допомогти наші громадські, культурні й політичні організації, а також і приватні особи, фінансуючи видання дальших випусків „Просідінґс". Залишаємо слово за ними.

А. О.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

Про об'єктивну переоцінку гетьманського руху

В числі 40 і 49 „Свободи", під повищим наголовком появилося вже дві статті. Перша за підписом „І. Ф.", а друга — д-р Т. Михайлівський. Перший ніби не належить до гетьманського руху, другий — належить.

Обидва за об'єктивність, тільки за яку? Перший показав свою об'єктивність до самозаперечення, другий вважає об'єктивним доказувати, що Павло Скоропадський „не випадково" був проголошений уповноваженими представниками (6432) з 8 українських губерній. Перший розпинається за консервативний світогляд, другий — за спадкоємного монарха, обов'язково пов'язаного з родом Скоропадських, як з династичним родом. Загально вважають, що консервативний погляд чи світогляд репрезентує багата верства народу, а поступовий — незаможня інтеліґенція та пролетаріят.

На мою думку, обидва автори виходять із помилкового заложення. Не раз я чув, як представники соціялістичних течій підкреслювали, що українська багата верства майже у 100% зрадила український нарід і пішла на службу ворогам нашим — Москві та Варшаві. Таким чином широкі маси нашого народу були позбавлені частково свого національного проводу. Ця обставина дуже утруднювала й утруднює нашу визвольну боротьбу, особливо на її зовнішньому відтинку. Підкреслюючи цю немилу обставину, наші поступові сили розуміли вагу і силу консервативного світогляду, якого, на жаль, тоді не було, і тепер ще немає.

Як не дивно, але у перші дні революції всім здавалося, а багато й були переконані, що психологія народу змінилася за одну ніч. Так і нашим гетьманцям здається, а дехто може й переконаний, що вони вже є консервативна сила, здібна репрезентувати консервативний світогляд.

Вважати себе консервативною силою можна, але чи це відповідає правді? Як накопичена тисячоліттями психологія народу не може змінитися за одну ніч, так само не можна створити консервативного світогляду, що відповідав би інтересам українського народу та конструктивно впливав би на розвиток української державницької думки, в несприятливих еміґрантських умовинах, та ще й при повній відсутності для цього відповідного людського елементу.

Для ясности мусимо здефініювати поняття консерватизму. Науковий словник Врокгавза каже: „Консерватизм — це духовий, а головно політичний напрямок, що намагається вдержати існуючий порядок і признає його за повновартісний".

Який саме існуючий політичний порядок намагається вдержати і вважає за повновартісний гурток теперішніх наших гетьманців? Чи ним має бути шестимісячне гетьманування Павла Скоропадського, чи до того існуючий порядок царизму, чи ще якийсь „існуючий порядок"? Раніше, ніж змагатися за якийсь порядок, треба його утворити, закріпити і навчитися його шанувати.

Друковане слово, а зокрема преса, все є дзеркалом духового потенціялу та духової глибини того, чий образ вона віддзеркалює. Прошу приглянутись до преси нашої теперішньої гетьманської групи. Що ви там найдете консервативного та конструктивного? Може з часом якщо цей час буде сприятливий, з цього гуртка щось і „виробиться", але для цього треба часу та безстороннього ставлення.

Інж. І. Янішевський.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Нюарк, Н. Дж.

Пописи учнів централі та відділів УМІ.

Український Музичний Інститут влаштовує щороку збірний концерт учнів різних своїх відділів в тому чи іншому осередку. Отож і цього року такий концерт відбувся в Нюарку, дня 15 квітня 1956 р. Директор УМІ Роман Савицький виголосив перед численною публікою вступне слово, даючи при тому пояснення до програми. Потім пішли точки у виконаннях учнів централі УМІ в Ню Йорку та відділів з Филаделфії, Честеру та далекого Клівленду. Найчисельнішу групу становили учні фортепіянових кляс пп. І. Винницької (Клівленд), М. Грушкевич (Клівленд), Я. Кобрин (Честер), Ю. Оранського (Филаделфія), Р. Савицького (Ню Йорк — Филаделфія), Р. Темницької (Нюарк), Є. Чапельської (Ню Йорк); з кляси скрипки пп. О. Сімович (Филаделфія), В. Тритяка (Клівленд) та з кляси сольоспіву п. І. Приймової (Ню Йорк).

Крім індивідуальних виступів в концерті взяв участь струнний ансамбль з Ню Йорку під керівництвом п. В. Цісика. Програму виконували учні за роками навчання, а саме з третього року, нижчого курсу: Ю. Ісаїв, І. Копачинська, З. Лебедь, Г. Сагатий; з четвертого року, нижчого курсу: А. Вігуя, З. Дерлиця, Т. Кравців, Л. Руденська, В. Садовський, І. Турчиневич; з першого року, середнього курсу: О Ґавдяк, Р. Ковальчук, М. Крупська, О. Літинська, Т. Микита Л. Руденська, І. Стецик, З. Харина; з другого року, середнього курсу: І. Коваль, О. Плюйко В. Шашаровський, Л. Ярошенко та М. Захарченко з четвертого року, середнього курсу. Акомпаніювали: пп. І. Винницька, І Приймова, Р. Савицький, Є. Чапельська та учениця О. Плюйко

Всі учні — виконавці представляють собою цінний матеріял. Вони виконували українську літературу (В. Барвінський, М Гайворонський, В. Косенко, М Лисенко, І. Соневицький, М. Фоменко) та твори чужих композиторів. Деякі з учнів виказали поправну техніку заавансованість та добрі висліди солідної праці, в інших знову ж проявлялася глибина думки та піяністичний виклад. А понад усе відчувався молодечий розмах, осяяний любов'ю до мистецтва тонів. Іноді виконавці натрапляли на перешкоди „vis maior", проте і в моментах збентеження вони зуміли втримати рівновагу духа.

Пописи учнів УМІ на чужому для них терені заправляють моломоденьких адептів мистецтва до прилюдних виступів на концертовій естраді та підготовляють аванґард для майбутнього — і тому треба їх вважати незвичайно позитивним явищем.

Ігор Соневицький.

Пам'яті Петра Сокальчука

Дня 3-го травня Відділ 204 ім. Гончаренка відпровадив на вічний спочинок, свого найкращого члена Петра Сокальчука. Покійним був дуже активним працівником на народній ниві, був основником Відділу, його головою, організатором, а в останньому часі його містоголовою. По похороні зійшлись його найближчі кревні й приятелі до гостинниці П. Кравчука, щоб пом'янути його незлим, тихим словом.

І. Крочак пригадав, що відійшла від нас людина незломного характеру, яка буде записана у Відділі золотими буквами. Він був вірний нюйоркській громаді, як активний член в усіх ділянках народного життя, не чужі йому були Рідна Школа, Інваліди чи Восвий фонд, а особливо село Девятники; він заснував був Комітет, який придбав на Девятники 500 долярів, на школу св. Юра при 7-мій вулиці 150 дол. на Тов. ім. Т. Шевченка 150 дол. П. Близнак звернув увагу, що Покійний залишив двох синів і три дочки, які є членами УНСоюзу разом з своїми дітьми. Небіжчик не раз говорив, що він не пережив би цього, наколи б його діти пішли до іншої організації, бо це був би гріх супроти національної справи. П. Марко згадав, що Небіжчик був основником Відділу і основником Православної церкви св. Володимира при 14-й вулиці, і, щоб гідно вшанувати пам'ять цього заслуженого патріота, треба нам зложити відповідну пожертву на Конґресовий Комітет. Це сказав він, буде квітка на його могилу.

Пожертви зложили такі члени по $5: Катерина і Іван Гурман, Мирослава і Іван Новак, Ксеня і Павло Марко, Марія і Іван Крочак, Василь Гасій; по $2.00: Іван Лукин, пані Ламаш, Євдокія Лабак, Розалія, Иосиф. п. Кравчук; по $1.00: Н. Близнак, Г. Івах, П. Варан, М. Новак, П. Бондер. — Разом зібрано $40.00, які вислано до Конґресового Комітету.

В. Гасій.

Д-р М. Семчишин склав лікарські іспити

Із Сиракюз, Н. Й., інформують, що відомий з краю, опісля з еміґрації і тепер вже від шістьох років у цій країні лікар-громадянин д-р Михайло Семчишин, склав вимагані законом лікарські іспити, здобувши тим самим право повної лікарської практики. Д-р М. Семчишин, що є членом УН-Союзу, займає тепер відповідальне становище в стейтовій школі в Сиракюзах, при чому бере участь теж і в українському громадському житті, а його ім'я часто зустрічається між жертводавцями на народні цілі. Син д-ра Семчишина взяв мин. року участь в курсах українознавства на Союзівці.

ВИКОНАЛИ СВІЙ ОБОВ'ЯЗОК

У цій рубриці друкуємо з признанням і подякою імена тих громадян, що прислали свою пожертву на фонд дитячого журналу „Веселка".

СПИСОК Ч. 71

Н. Н., Филаделфія	$ 100	В. Лімцев, Боффало	1
С. Антонюк, Акрон	4	К. Шах, Гемілтон	1
В. Бодикевич, Торонто	4	Р. Кочержук, Нюарк	1
І. Тацук, Монтрозе	4	Г. Хижий, Монтреал	1
А. Бенес, Парма	4	Д. Дереш, Шикаґо	1
Д-р Е. Лебедович, Лапір.	3.50	Інж. О. Гайдай, Мінеаполіс	1
В. Ковальський, Боффало	3	В. Пакош, Рачестер	1
Д-р С. Дудяк, Ню Йорк	3	П. Хемич, Дітройт	1
К. Каліста, Ковлдейл	3	В. Чеканський, Авбурн	1
О. Цукорник, Ст. Катерінс	3	В. Пастушин, Шикаґо	1
Н. Левицький, Шикаґо	3	А. Сосняк, Авбурн	1
о. М. Антохій, Міннеаполіс	2.50	А. Мотулка, Гарвей	1
В. Галамай, Акрон	2	П. Кавенський, Картерет	1
І. Нестюк, Шикаґо	2	В. Ваків, Шикаґо	1
Т. Капока, Фила.	2	А. Громоцький, Лакавана	1
П. Данків, Клун	2	Б. Голобович, Гакетставн	1
В. Риндич, Фила.	2	М. Кримінець, Голйок	1
М. Г. Гайдак, Ст. Пол.	2	І. Дерик, Керганксон	1
І. Лучків, Торонто	2	В. Пахульський, Ню Йорк	1
Л. Гумляк, Провіденс	2	Я Данилюк, Рарітан	1
Д. Матвіїв, Лонг Айленд С.	2	М. Коптак, Ню Гейвен	1
Н. Н., Ню Брітейн	2	І. Геврик, Вінніпеґ	1
М. Наливайко, Шикаґо	2	С. Ференц, Джерзі Сіті	1
О. Фроляк, Монтреал	2	О. Гайовський, Ірвінґтон	1
М. Техльовець, Норвіч	2	П. Кончак, Гемтремк	1
М. Левоносів, Бронкс	2	Н. Гіль, Істон	1
В. Шуба, Честер	2	М. Винник, Відд. 341	1
Ю. Санта, Торонто	2	І. Хрін, Відд. 341	1
О. Семчишин, Ню Йорк	2	С. Драср, Міннеаполіс	1
П. Гнатів, Ню Йорк	2	М. Яцик, Відд. 156	1
І. Іваник, Дітройт	2	В. Васкевич, Відд. 156	1
Ю. Повч, Рачестер	1.55	М. Король, Сарня	1
П. Славич, Акрон	1	І. Гнатко, Нюарк	1
П. Яцечко, „	1	І. Ковалишин, Стеффорд Сп.	1
І. Букоємська, Бронкс	1	А. Феник, Вотерліт	1
С. Кило, Шикаґо	1		
Г. Лукач, Вілкс Бері	1		

Разом $ 216.55

Хроніка українського життя

В Англії

ЧЕРГОВИЙ УСПІХ ТАНЦЮВАЛЬНОЇ ГРУПИ „ОРЛИК"

Українська танцювальна група „Орлик", під мистецьким керівництвом П. Дністровика з Манчестеру, в днях 10-14 лютого ц. р. виступила на міжнародньому фестивалі танку в Аґріджento на Сицилії (Італія). Її запросив туди комітет для влаштування фолкльорних виступів. При допомозі Управи СУВ, цей виступ вдалося зорганізувати і він був черговим вкладом в скарбницю інформації про Україну на міжнародньому мистецькому форумі. „Орлик" здобув там чергову золоту медалю для своєї колекції нагород. Це, друге з черги артистичне турне групи закордоном, як і перше (в липні мин. року на Міжнародному Фестивалі Фолкльору в Ніцці та Пескарі), було великим успіхом.

Виступ відбувся під голим небом на звалищах старинної грецької святині при участі 20-и тисяч глядачів. Захоплення українським танком було надсподіване. Танцювальна група „Орлик" одержала запрошення приїхати на виступи до Голляндії та Швайцарії влітку.

ВИСТАВКА УКРАЇНСЬКОЇ СКУЛЬПТУРИ

Після вдалої виставки скульптора Григорія Крука, яку влаштувала Управа Союзу Українців у Великій Британії в кінці 1955 року в Лондоні в мистецькій галерії Р. Б. А. Ґаллеріс, такі ж виставки влаштовано і в столиці Валії — Кардіфі та в місті Гал (Йоркшир). Всі вони втішалися небуденним успіхом, приманюючи поважне число глядачів, зокрема з мистецького світу Англії. У пресі Великої Британії появилися нотатки про виставку, в яких поважні мистецькі критики підкреслювали своєрідність експресії мистця та оригінальність підходу до поодиноких тем.

Четвертою з черги виставкою праць скульптора, була виставка, влаштована заходами Окружної Ради СУБ в Шотляндії. Поруч скульптурних творів Г. Крука, що були головним предметом виставки, не забракло тут і експонатів українського народнього мистецтва: різьби, вишивки, кераміки і т. п.

Назагал британська мистецька критика високо оцінила праці Г. Крука.

ВІДЗНАЧЕННЯ 80-ЛІТТЯ З ДНЯ НАРОДЖЕННЯ ЙОГО СВЯТОСТИ, ПАПИ ПІЯ XII-го

Дня 18-го березня ц. р. влаштовано святкову академію для відзначення 80-ліття з дня народження та 17-ліття від дня понтифікальних свячень Його Святости Папи Пія XII-го, в одній з більших заль Лондону.

Академію влаштовано заходами святкового комітету під почесним головуванням Всч. о. Прелата А. Малиновського, Генерального Вікарія Ап. Візитатора у Великій Британії.

У своєму вступному слові о. Прелат Малиновський підкреслив батьківську опіку Найвищого Пастиря Христової Церкви на землі над українцями-скитальцями, зокрема під час і по закінченні другої світової війни. Обширну доповідь про життя та працю Папи Пія XII читав мґр. Д. Бартків. Проф. Іларіон Голубович поділився з присутніми своїми враженнями й споминами з авдієнції у Святішого Вітця в 1946 році.

Програму свята доповнив своїми виступами місцевий чоловічий хор. А. П.

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ СУБ

В днях 23-24 березня відбулися в репрезентативних залях Кекстон Голу XI-ті Річні Загальні Збори Союзу Українців у Великій Британії, суспільно-громадської організації, яка об'єднує більшість українців на цьому терені.

На Зборах були присутні 103 делегати від Відділів та Осередків СУБ в терені, які мали 209 голосів та заступали 6,270 членів Союзу. Збори вислухали та схвалили одноголосно звіти уступаючих керівних органів Союзу і обрали нові. На біжучу каденцію (1956/57) обрано, як і в попередніх роках, на Почесного Предсідника СУВ — інж. Данила Скоропадського, на голову Союзу — проф. Д. Левицького (втретє), як також 20 членів Ради Союзу.

8-ий З'ЇЗД СУМ-у

3-4 березня відбувся в Рочдейлі 8-ий Крайовий З'їзд Спілки Української Молоді у В. Британії. З'їзд відкрив голова Крайового Комітету І. Крушельницький. Звіт з діяльности здавали члени Крайового Комітету — п. Л. Коваль (організаційний від.), Ф. Стасів (культ.-осв. праця), Б. Головатий (спортова діяльність), Ф. Федишин (фінанси).

Уступаючий голова КК, п. І. Крушельницький докладно і вичерпно подав звіт з діяльности КК за минулий рік, виясняючи всі причини, які були перешкодою в нормальному провадженню праці, і відчитав фінансовий звіт.

Звітом уступаючого голови закінчено перший день нарад. Вечором відбувся концерт силами місцевих гуртків — хору „Луна", під кер. п. М. Стека і танц. групи, під кер. п. І. Максимовича з участю українських дітей та інших виконавців. Після концерту відбулася зустріч делегатів з місцевими українцями.

В неділю 4 березня, після Богослуження, З'їзд продовжував свої наради. Після звітів Товариського Суду і Контр. Комісії приступлено до дискусії, а відтак одноголосно уділено абсолюторію уступаючим членам К. Комітету.

Після внесків і пропозицій комісій приступлено до вибору. Головою КК СУМ-у одноголосно переобрано п. І. Крушельницького. На членів вибрані: інж. В. Олеськів, В. Микула, І. Федчиняк, П. Ленківський, Т. Федишин, Р. Дубнняк, П. Папроцький, М. Цебрій. Заступники членів: Я. Пука, Д. Литвин, П. Джиджора. До К. Комісії: Б. Кульчицький, Ф. Стасів, Ю. Кисілевський і заст.: Я. Лютик і М. Свасюк. До Тов. Суду: Л. Коваль, Б. Дедів, Д. Мельник і заст.: М. Лащів і М. Мельник.

З'їзд ухвалив низку резолюцій організаційного і загальнонаціонального характеру.

НОВІ ІМІҐРАНТИ

ДАЛІ ПРИЇЖДЖАЮТЬ НА АШУРАНСИ З У А Д К-омітету

Дня 30-го квітня 1956 р. прибули до ЗДА кораблем „Дженерал Ленґфіт" такі нові іміґранти:

АНАСЬОНОК Михайло, Аґата; БЕЗПАЛЬЧІЙ Василь, Анна, Валеріян, Петро; ДРАБ Стефан, Анастасія, Роман; ГАСЮК Петро, Марія, Христина; ГАВРИЛЮК Іван, Анна; ЮРЕВИЧ Федір; КИП Анна, Марія; КЕЛЕР Марія, Володимир; МІНЮК Микола; КОРІТКО Євгенія; КОРОЧКА Іван, Лукерія; МОТОРІН Олена, Ольга, Лідія; МИКУШ Іван, Марія, Петро, Микола; МАТУХИН Мотрона; ЛИСОДЄТ Галина; НЕЧЕТ Павло, Марія, Анатолій; НЕСКОРОДЖЕНИЙ Іван, Ніна; НОВАК Любов; ОВЧИНСЬКИЙ Віталій; СТАНҐРЕТ Роман; ТИМЧЕНКО Антоніна, Зеніна; ВАННЕР Едвард, Маріянна, Петро; ВАСИЛЕНКО Марія; ВИННИК Іван.

Дня 7-го травня 1956 р. кораблем „Юнайтед Стейтс" приїхали:

БАРАН Іван, Ольга, Віра, Моніка; ЧЕРЕВАТА Ольга; КУЗБИТ Іван, Ольга, Мирослава, Анна, Неля; МАНЕЛЮК Євдокія; РОМАНИК Василь; ЗОХ Михайло.

Дня 8-го травня 1956 р. літаком „Міфлит" 12294 прибули:

ДІДУХ Осип, Ренята, Артур, Ютта.

Анті-сталінський курс в СССР небезпечніший за сталінізм

Вашингтон. — 39 чільних фахівців совєтських справ і міжнародного комунізму ствердили одностайно, що прийнятий на 20-му з'їзді комуністичної парвії СССР у Москві курс з розвінчанням Сталіна є для вільного світу небезпечніший, аніж був сталінізм за життя того совєтського сатрапа. Зізнання тих фахівців перед Конґресовою Комісією для неамериканських дій оприлюднено окремим виданням п. з. „Велике баламутство". Вступне слово до тієї обширної публікації написав голова названої Комісії конґресмен Френсіс Волтер, демократ з Пенсилвенії, а висновок з усіх зізнань підвів голова ФБІ Едґар Гувер. Цей останній звернув увагу, що „коли комуністична гримаса починає переходити в усмішку, як це тепер діється, то ми дістали добру пораду зосередити на тому пункті наші світла. Тоді бачимо, що за тими здогадними змінами — та сама зла кров пливе в жилах леопарда". В ділових висновках стверджується, що теперішня зміна є радше доказом сили, як слабости совєтського режиму та що проголошена Хрущовим антисталінська політика ні трохи не вирікається месіяністичної совєтської програми заволодіння цілим світом. Між переслухуваними фахівцями були також проф. Лев Добрянський з Джорджтавнського університету, проф. Іван Решетар з Інституту дослідів закордонної політики в Пенсилвенійському університеті й проф. Кларенс Меннінґ з Колюмбійського унівеситету.

Єгипетський журналіст відвідав Ізраїль

Каїро. — 23-річний Ібраґім Іззат, кореспондент одного єгипетського тижневика в Каїро, дістав в Лондоні від тамошньої ізраїльської амбасади візу і, приїхавши 26 квітня до Ізраїлю, поверх два тижні об'їздив Ізраїль під іменем Дожрджа Ібраґіма Габіба, південно-американського журналіста. В Ізраїлі він мав офіційну асисту, яка охоронила б його на випадок, коли б виявилось, хто він насправді. Він мав довгі розмови з ізраїльським прем'єром Бен Ґуріоном, міністром закордонних справ Моше Шаретом і міністром хліборобства Гольдою Меєрзон. — До Єгипту вернувся окружною дорогою через Рим та заскочив єгипетського прем'єра Нассера несподіваним привезенням йому від Бен Ґуріона поновної устної пропозиції — стрінутись безпосередньо денебудь, навіть в Каїро, для переговорення всіх справ — що їх захоче єгипетський прем'єр заторкнути. Єгипетський прем'єр двічі широко розмовляв з тим молодим журналістом і не тільки не притягнув його до відповідальности за ту його самовільну подорож (в Єгипті існує строга пресова цензура і диктаторський режим), але й дозволив поїхати до Ізраїлю вдруге. У Вашингтоні і Лондоні прийняли цю вістку з великим вдоволенням, бо, мовляв, ще рік-два тому було неможливим навіть подумати, щоб арабський журналіст міг бути гостем ізраїльського уряду, свобідно їздити по Ізраїлі та потім не викликати обурення в Єгипті, як „зрадник".

В СССР оприлюднено заповіт Леніна з осудом Сталіна

Москва. — У „Комсомольскій Правді" з минулої п'ятниці 18 травня ц. р. оприлюднено вперше так званий заповіт Леніна, складений з його двох записок, подиктованих ним 25 грудня 1922 р. і 4 січня 1923 р. у зв'язку з тогочасними відносинами в московській комуністичній партії. Нав'язуючи до суперечок між чільними комуністами, головно ж до антагонізму між Троцьким і Сталіним, Ленін подав характеристику Сталіна, Троцького, Зіновєва, Камєнєва, Бухаріна і П'ятакова (Сталін усіх їх потім винищив, наславши атентатчика на Троцького вже до Мехіко). Ленін поручав відсунути Сталіна з становища генерального секретаря компартії і вибрати туди когось іншого, „більш терпеливого, льояльнішого, ввічливішого, уважливішого супроти товаришів, менш химерного". Редакція „Комсомольской Правди" пояснила, що оприлюднює той історичний документ з уваги на все ще замале зрозуміння в комсомольських рядах щодо останнього антисталінського курсу ЦК компартії. Коментуючи Ленінський заповіт, „Комсомольская Правда" пояснює: „Ленін в останньому році свого життя вказав на такі неґативні риси вдачі Сталіна, як грубість, брак пошани для працюючих товаришів, химерність і нахил зловживати владою, звернувши увагу, що всі ці риси можуть завести до порушення правил про колективний провід. На нещастя — стверджує комуністичний часопис — так дійсно сталося". Заповіт Леніна був уперше оприлюднений в „Ню Йорк Таймсі" 18 жовтня 1926 р., завдяки троцькістові Максимові Істманові. Сталін признав автентичність того документу.

● Грецький король Павло влаштував бенкет на честь західньонімецького президента д-ра Теодора Гойсса. В своїй промові на цьому бенкеті він згадав, що грецький нарід веде „святу війну" за право самовизначення на Кипрі. Англійський амбасадор в Атенах Чарлз Пік, який, очевидно, раніше дізнався, що буде виголошена така промова, щоб не опинитись в незручній ситуації — на бенкет не прийшов.

† Ділимось сумною вісткою з Ріднею, Приятелями і Знайомими, що наш Найдорожчий Муж, Батько і Дідуньо,

бл. п. МИХАЙЛО ПАВЛЮК

Радник Суду в Зборові, Винниках і у Львові, уроджений 13-го жовтня 1887 р. в Поморянах, Галичина, упокоївся в Бозі дня 19-го травня 1956 в Трентоні, Н. Дж., по довгій і тяжкій недузі.

Похоронні обряди відбудуться дня 22-го травня 1956 о год. 8-ій рано з похоронного заведення п. Михайла Кошева, 981 Савт Брод Стріт, Трентон, Н. Дж.

У глибокому смутку: МАРІЯ ПАВЛЮК — дружина, д-р Орест і Аніта ПАВЛЮК — син і невістка, Анізія і д-р Євген ГЛИ — дочка і зять, Моніка і Марко — внуки.

Посмертні Згадки

ІВАН ЛІЦОВСЬКИЙ, член і довголіт. касир 276 Відд. УНС в Ембрідж, Па., помер 14-го травня ц. р. проживши 68 років. Покійний походив з с. Палагічі, пов. Товмач, Галичина. Оставив дружину Ксеню, дві доньки, одного сина і три внуки. Похорон відбувся 18 травня з Укр. Прав. Церкви. — В. И. П.! М. Фук.

ЯКІВ НІКЛЯШ, член, Від. 388 УНСоюзу в Честері, Па., помер 18 квітня, по короткій недузі, проживши 67 років. Полишив в смутку дружину Каролину, 3 доньки — Анджеліцу, Стелу, Марію, 3 зятів, 5 внуків. Покійний походив зі с. Дубляни, пов. Самбір, Зах. Україна. Похований на цвинтарі Ґлінвуд Меморіял Ґар. — Є. Воловшик, секр.

МИХАЙЛО ШАРШУНЬ, член Б-ва св. Иосафата, Від. 217 Укр. Нар. Союзу в Рачестері, Н. И., помер по довгій і тяжкій недузі 27 квітня 1956 р., проживши 41 р. До Союзу вступив 1951 р. Покійний народився 5 грудня 1915 р. в с. Мамаїв, пов. Зборів, Зах. Україна. Оставив в смутку дружину. Похорон відбувся 2 травня, при участі Членів і Знайомих з пох. заведення до Греко - Кат. Церкви св. Иосафата, а опісля на кладовище Голі Сепалкер. — В. И. П. М. Макусій, рек. секр.

КНИЖКА И ЧАСОПИС — НАЙНЕОБХІДНІШІ В ДОМІ КОЖНОЇ КУЛЬТУРНОЇ ЛЮДИНИ

ТАРЗАН, ч. 3671. В дорозі до дому

Тарзан звернувся до Манґані: „Зютаґ — могутній самець. Нехай він вернеться до свого племени і відбере королівство від нікчемного Булата!"

Мукнувши на знак згоди, Зютаґ та його вірні мавпи вирушили, щоб з'єднатися з племенем.

„А тепер', — сказала мавполюдина, звертаючись до подружжя, — ми готові вируша-